

Mint cseppben a tenger

„Az ellenzék nem ellenség”

Az ország (tengerszint szerinti) legmélyebb pontja Tiszasziget környékén található. A község 1600 lelket számlál, de nem önálló. A gigantomania idején, 1975 után egyesítették Újszentivánnal. Az országhatárhoz közeli két település annyiban hasonlít megyebeli társaihoz, hogy a képviselő-választásokon a legtöbbször a Magyar Demokrata Fórumra adták voksukat, de abban különbözik, hogy a parlamenti pártok közül itt csak az ellenzéknek alakult önálló szervezete. Tiszaszigeten a Szabad Demokraták Szövetségének csoportja aktivizálódott (a Fidesz most szerveződik), Újszentivánon a Magyar Szocialista Párt „sejtje” jött létre. Mindkét településen van tagja a Nemzeti Kisgazda és Polgári Pártnak, továbbá Tiszaszigeten van, aki a Magyar Szocialista Munkáspárt soraiba tartozónak vallja magát.

Az ország legmélyebb pontjának politikai erőviszonyai tehát meglehetősen eltérnek az átlagtól. Ennek okát az ott élők abban látják, hogy az egyháziakba beleunva, a politikailag aktivizálódók csak ellenzék szerepében tudják elképzelni, hogy részt vegyenek a falu közéletében. Mert itt, ahol mindenki ismer mindenkit — a másik múltját, eddigi ténykedését és pályafutását is beleértve — a politizálás kemény vitákkal együtt jár, csöppet sem konfliktusmentes vállalkozás. Az ütközőpont — s ebben Tiszasziget tipikusnak nevezhető — a pártok és a helyi tanács között van.

Az idén februárban megalakult SZDSZ-csoport március óta vesz részt — más pártok képviselőivel egyetemben — a tanács munkájában.

— A viszonyt úgy jellemezhetném — mondta az itteni legerősebb politikai párt képviselője, dr. Vecsernyés Károly SZDSZ-ügyvivő, az élelmiszeripari főiskola nyugdíjas tanára —, hogy mi is, a tanács és az előjáróság is kifejtí véleményét, de változás nemigen történik.

— Egy olyan társadalmi közegben, ahol csak a vezető kisebbség rendelkezik információval, adatokkal, a többség legfeljebb találgat, nem alakulhat ki természetes vita, egészséges párbeszéd vezetők és vezetettek között — írta le véleményét Tiszasziget egyetlen újságjában, az ellenzéki Szentanában Deák Zoltán, az SZDSZ második vezető személyisége, a havilap felelős szerkesztője.

— A tanácsi munkáról eddig is beszámoltunk az évente tartott falugyűléseken — kezdte érvelését Talpai János, aki 15 éve tanácselnök —, de az SZDSZ egyenes vonalú, tételes elszámoltatást akart. Úgy gondolom, hogy ha a direkt pártirányítás idején el tudtam ezt kérni, akkor a többpárti rendszerben még kevésbé tartozom elszámolással politikai szervezeteknek. A tanácsi munka áttekintése és értékelése, különösen a költségvetés ellenőrzése, gyakorlatot és szakértelmet kíván. De én kész vagyok minden kérdésre felelni.

Az első nagy vita a telekügy volt. A tanácselnöktől megtudtuk, hogy jó három éve, az egyik falugyűlésen vetették föl a tiszaszigetiek, hogy ne csak Újszentivánon, hanem itt is osszanak zártkerteket. Mivel a terveket a lakosság igényeire alapozták, hozzáálltak a zártkert kialakításához, de annak eldöntését, hogy ki kapjon

ilyen területet, az előjáróságra bízták. A falugyűlésen az SZDSZ kiárusításról beszélt, mert — a Szentanút idézve — „az új telekgazdák felsorolásában, néhány kivétellel, tanácsi tisztségviselők neve szerepelt”, továbbá — a kisgazdától is biztatva — jelentkeztek a kiszemelt terület egykori tulajdonosai. Végül: rövid időre bérbeadták ezeket a telkeket. Az ügy végére a földtörvény megalkotása tehet pontot.

A következő „ütközet” a „nagyberuházások” felfüggesztése vagy befejezése körül zajlott. Az ország legmélyebb pontján szinte létkérdés a belvízrendezés, a megfelelő csatornázás. Nemrég ez a község is kapott arra pénzt, hogy elkezdődhesen a munka. Az egyik tanácsülésen az SZDSZ felvetette a szennyvízelvezetés megoldatlanságát, mert — ismét a Szentanút idézve — Szécsi György szerint: „Vízvezetékünkben lassan saját szennyvizünket iszszuk. A szabálytalan szennyvízgyűjtés sorsával eddig a község vezetői közül senki sem törődött, a belvízelvezető csatornahálózat tervezése alkalmával sem jutott az illetékesek eszébe. Az egészségünket befolyásoló feladat a belvízelvezető rendszer kialakításai munkálataival együtt (vagy csak ahelyett) megvalósítható.” A tanácsülésen ismertetett SZDSZ-veleményből csak az „szivárgott ki”, hogy „a párt leállította a csatornázást”. Akkoriban óriási eső zúdult a környékre, volt, akinek a házat is elöntötte az esővíz. A pörül járt atyafi megfenyegette az SZDSZ ismert

vezetőit, mert „nem akarják a csatornázást”. A munkát természetesen folytatták: egy utcában befejezéséhez ért az árokásás, a főcsatorna részben készült el. A teljes csatornázáshoz a község lakosságának összefogására van szükség.

A művelődés ottani helyzetének megítélésében se ért egyet a tiszaszigeti „erőspárt” és a tanács. A szabad-demokraták féltik a fiatalokat a diszkótól és az ott árult szesz ital erkölcsromboló hatásától, míg a tanács vezetői örülnek annak, hogy az ifjak „a lerobbant iskolaépületben saját erejükkel olyan táncos-zenés szórakozóhelyet alakítottak ki, ahova Szegedről is jönnek, ahol hét végén 300–400-an is megfordulnak, ahol a fiatalok maguk vigyáznak magukra”.

A felülről egyesített két község különválása érdekében az SZDSZ aláírásgyűjtést szervezett. A „népi kezdeményezés” sikeres volt, ám a helyi állami vezető a megyei tanács vb-titkáráról kért „állásfoglalást”, hogyan is járjon el az ügyben a hatóság. Az önállósodásról helyi népszavazás még nem volt, az önkormányzati törvény elfogadását várják.

A párt(ok) és a tanács Tiszaszigeten ellátja egymást munkával. — A hitelünket rontják, pedig jót akarunk — értékelte a helyzetet dr. Vecsernyés Károly. — Megalakulásunk óta minden nehézségért a mi nyakunkba akarják varrni a felelősséget. Nem szeretnénk, ha ez a hangulat lenne a jellemző. Világosságot akarunk az agyakba! A jó szándékú emberekkel együtt tudunk dolgozni. A helyhatósági választásokra készülünk, polgármesterjelölteket indítunk, tisztán látjuk a község legnagyobb megoldásra váró gondjait. Ilyen például a környezetvédelme, a csatornázás befejezése, az iskolaszék megalakítása, az itteni munkalehetőségek bővítése. Szép kis falut szeretnénk Tiszaszigetből, s azt, hogy már most belássák az emberek: a rendszerváltás helyi szinten is változást hoz, az ellenzék nem ellenség.

Újszászi Iлона

Mélyponton

Feltörekvő tiszaszigetiek

Tiszasziget Szegedtől 12 kilométerre fekszik, a folyó bal partján. Virágdisztes portái, takaros házai láttán az odalátogató első benyomása: otthonos település. Dolgos, lakhelyét szerető nép lakja, lépten-nyomon árulkodik erről szorgos kezek nyoma. De hogy nem lehet dugig a község kasz-szája, azt se tagadhatják le. Kopottas a templomtorony, döcögve gördülnek útjain a kocsikerekek, a közterületeket néhol ellepi a gaz, vedlik a moziépület fala, s az intézmény is megszűnőben: fönntartását nem vállalja a moziüzemi vállalat. A főutcán sokat megélt vendéglő: a köjál szerint is rászolgált már a bezárára. Pedig az itt lakók, főként azok, akik helyben találtak munkát, nem akarnak lemondani róla. De mint hírlík: jó szolgálatot tehetne még a jövevényeknek is.

Tengődő vendéglő

Delet harangoztak éppen, amikor autónk felverte a tiszaszigeti út porát. A tik-kasztó hőségben alighanem mindenki arra várt, mikor teheti le a munkát, hogy végre enyhítse éhségét és szomját. A vendéglő előtt egyre gyűltek a fatörzshöz támasztott kerékpárok, odabenn a sötét pedig lassan megtelt sörözgető, fáradt emberekkel. A cseppet se bizalomgerjesztő kocsmából kultúrteremnek is beillő, jókora rideg helyiségbe léptem, ahol a sivar környezetben néhány munkás ebédelt: tálcán hozták a konyha áradójától a kifőzde kosztját.

A kép lehangoló, ám egy jó szemű építész, ha meg-lendül a fantáziája, korszerű, izléses szórakozóhelyet álmodhat ide — gondoltam. S mint megtudtam: már álmódott is. Sőt: a tervek készen is vannak. Öreg újságírónak szinte már magától írja a tolla az ilyenkor szokásos folytatást: „de pénz nincs a kivitelezésre”. Tévedsz, tollam, mert ezúttal — csodák csodája — ez is van, A de azonban mégiscsak igaz. S ezúttal mi jön

utána? Mondják el a dokumentumok és a községi közös tanács elnöke, Talpai János.

Késleltetett start

— Mindenáron meg akaruk menteni a vendéglőt, s szerencsénkre partner volt ebben az üzemetető, az áfész. Fölajánlotta: 10 millió forintot áldoz arra, hogy megvalósuljon az, amiért évek óta könyörögnek az emberek.

Minden ment, mint a karikacsapás, soron kívüli határozatokat hoztak, hogy mihamarabb hozzáláthasson a munkához a pályázat útján kiválasztott kivitelező. Úgy tűnt, márciusban elkezdődhet a fölüjtás, s decemberben már az átadást ünnepelhetik újjávarázsolt vendéglőjükben a tiszaszigetiek.

Kissé késve ugyan, de május 28-án megérkezett az építési engedély, a kezdést jelző startpisztoly azonban mégsem dördült el.

Durrant azonban valami más: a vendéglő épületének volt tulajdonosa megfellebbezte az átalakításra, bővítésre kiadott építési engedélyt. Az egész ügy itt megtorpant, s mint ilyenkor lenni szokott, csupán az akták kezdtek — lomha — mozgásba. A megyei tanács műszaki osztályának vezetője július 18-án elküldte Tiszaszigetre a döntést, amely szerint: „Nincs olyan jogszabály, amely az államotított ingatlan visszaadását lehetővé tenné.” Vendéglőpártiak, áfész akár örülhetek is volna, ám ismét közbeszólt, s elgáncsolta az ügyet egy újabb de.

Az idő telik, a pénz romlik

Ezzel a de-vel megtorpedózta a nagy hajó a kicsit. Az új határozat szerint ugyanis jogszabályt sért viszont az, „hogy... a meglevő épület terasza a szomszédos telekre épülne”. Mit mond erre a tanácselnök?

— Egy ősrégi rendezési terv szerint a szomszédos

telekre szolgáltatóház épült volna. Ennek a falában érintkezhetett volna a vendéglő. Csakhogy ezt a közsegrendezési tervet azóta módosították.

— Az csak elfogadható kifogás, hogy a szomszéd telkére nem építhetnek teraszt?

— Természetesen, csak-hogy ez nem a szomszéd telke.

— Hogyhogy nem? Hiszen itt azt olvasom: „A csatolt tulajdoni lap... nem fogadható el, mert nem a kérelmező az ingatlan tulajdonosa.”

— De igen. A tanácsstület úgy döntött, hogy megveszi a Volántól ezt a területet. Tavaly év végén ki is fizettük érte a 480 ezer forintot. Arról csak nem mi tehetünk, hogy a földhivatal még nem szerzett tudomást erről, s hogy az ügyirat valahol éppen vándorolt a hivatalok között?

— Előírás az is, hogy oldalhatáron elhelyezett falon nem nyitható ablak. Márpedig a terv szerint...

— Ezt a kifogást is kivédjük — ilyen apróságon nem múljon! A vendéglő telkét és a most vásárolt területet tömbtelekké nyilváníttatjuk, s akkor ez nem akadály.

Csakhogy az idő telik, a pénz romlik.

Ötletekben gazdagok

Egyébként a szóban forgó telken bármi is történne, csak hasznára válnék. Jelenleg ugyanis egy roskadozó, használaton kívüli magtáreépület éktelenkedik rajta, környékét fölverte a gaz. Az elképzelések szerint fából épített butikokat állítanak majd föl a helyén, s máris vannak vállalkozók, akik üzemeltetnék ezeket. A vendéglő szóban forgó teraszát pedig gondozott kert vennie körül. A fölüjtott épületben önálló presszó-rész, üzemi étkeztet is biztosított étterem, elkülönített talponálló és kerthelyiség is várná a vendégeket. Hogy az ott élőkön kívül kiket még? A Tisza partjára üdülői érkező szegedieket és távolabbi idegeneket is. Ugyanis — amint a tanácselnök elmondta — már tárgyalt az államminiszterrel és jugoszláviai illetékesekkel a Gyála—Tiszasziget közötti hajdan volt határátkelő újbóli megnyitásáról. A nyárfasor alatti nyílegyes út alapja annak idején állítólag már elkészült, s vállalkozók is lennének, akik gondoskodnának az útépítésről, benzinkútról, s valutaváltási lehetőségekről is. Van ajánlkozó, aki videomozit működtetne a régi moziépületben, s a romos malom új tulajdonosai a látványosságok számba menő épület fölüjtását fontolgatják.

*

Mozgásba jött tehát a vállalkozási készség, a tenni-akarással ebben a kis alföldi községben is, amely nevezetességként elmondhatja magáról: itt van az ország legalacsonyabb pontja. Lakói ennek ellenére azonban magasra akarnak torni. Meg is teszik — mondják —, ha hagyják őket. Ha az önkormányzat anyagi lehetőségeiről kedvezően dönt a Parlament, s ha alanyi jogon ugyanazt illet meg minden kezdeményező állampolgárt, akár fönn él Budapesten, akár lenn, valahol vidéken.

Chikán Ágnes

A fölüjtásra váró vendéglő és környéke, a lebontandó magtáreépülettel

Lázár Mihály felvétele